

והוינן בה: מאי מהו טיבו של ה"אחר" שמשלחים עמו? — עד אחד.

ומשמע שעד אחד נאמן להכשירו!

וקשה: חד — מי מהימן?! וכי עד אחד כב-ב נאמן להעיד על העד שהוא כשר?! (3)
והתניא, והרי שנינו בברייתא: מעשה שבא

ולפיכך שנינו לעיל שהוצרכו בית דין שבעירו לשלוח עמו אחר להעיד עליו. (2)

גמרא:

שנינו במשנה: אם אינן מכירין אותו משלחין עמו אחר להעידו.

לחלל שבת כדי לקיים את דין קידוש החדש דאורייתא. שהרי אם בית דין לא יכירו את העדים הם לא יקדשו את החדש. וכן מבואר בלשון הריטב"א [להלן ע"ב ד"ה רב אשי בתוך הדברים]. והרשב"א והר"ן [שם באמצע ד"ה אי הכי].

3. תוספות מקשים: מנין לגמרא שאחד נאמן? הרי יתכן שאחד אינו נאמן. ובכל זאת בית דין שולחים עד אחד ומחלל את השבת שמא ימצא אחר שמכיר את העד ויצטרף איתו שם! [וכמו ששנינו בסוף הפרק הקודם בעמוד א בענין אב ובנו שראו את החדש שילכו שמא יפסל האחד ויצטרף השני עם אחר!]

ותירצו: הגמרא אינה מקשה אלא לשון המשנה שנקטה "אחר" ומשמע שעד אחד נאמן. אבל אין כוונת הגמרא להקשות איך מותר לחלל את השבת.

[ומדברי תוספות כאן משמע שהמשנה מדברת בשבת כפי שביאר הפני יהושע הנ"ל הערה 1. אבל שאר הראשונים לא הקשו כן, ונראה כפי שביארנו שם, שלדבריהם משנתנו מדברת בימות החול. והמשנה באה להשמיע את עצם הדין שצריך עד אחר שיעיד על נאמנות העד שמעיד על החודש. ואם כן ודאי משמע ממשנתנו שמספיק עד אחד. ועיין ריטב"א].

ותוספות הרא"ש עונה על קושיית תוספות, שרק על עצם עדות החדש שלחו עדים מספק [כמבואר לעיל בע"א]. אבל להעיד על נאמנות

עדים.

והפני יהושע ביאר בדעת תוספות, בהסבר התלמוד שלנו, שמשנתנו מדברת בשבת, והשמיענו התנא שמחליין שבת אף כדי להעיד על נאמנות העד. וכעין זה פירש בערוך לנר [להלן עמוד ב ד"ה בגמרא וחד] למסקנת הגמרא. עיין שם.

אך מדברי הראשונים להלן [בעמוד ב' על שאלת הגמרא "אי הכי מאי למימרא"] נראה שהמשנה מדברת בימות החול [ולפיכך הוצרכו להוכיח ממקומות אחרים שמחללים שבת כדי להעיד על נאמנות העד]. עיין רשב"א ר"ן וריטב"א וכן נראה מתו"ט [וראה להלן הערה 3 בסוגריים].

ומכל מקום, הלכה למעשה לדעת כל הראשונים, מחליין שבת כדי להעיד על נאמנות העד. וטעם הדבר מבואר להלן [הערה 2].

2. משמע שמדאורייתא אין צריך שבית דין יכירו את העדים, אלא חכמים תקנו כן.

והקשה הטורי אבן: אם כן, היאך אפשר לחלל את השבת בשביל תקנה דרבנן [כמבואר בהערה הקודמת]? הרי מדאורייתא אף אם לא מכירים את העדים, הם נאמנים [ואין בית דין יכולים לתקן לעבור על איסור חילול שבת דאורייתא בקום ועשה]!

ותירץ: מאחר שחכמים תקנו שלא יקבלו עדים שאין בית דין מכירים, ממילא יש צורך